

“La lluita pel mar és una lluita política”

Entrevista de **Marcus T. Packard**
a **Marco Martínez,** activista per la defensa
del medi ambient

Una vida dedicada a protegir el mar

L'estiu de 2026, el Bandero, vaixell de la Captain Paul Watson Foundation, va participar en una campanya contra la represa de la caça comercial de rorquals comuns a Islàndia. La missió, emmarcada per la fundació en l'Operació 86, es va centrar en les activitats de Hvalur hf., l'única empresa balenera comercial activa del país. El 30 de juliol, després d'una intervenció a la mar, la guàrdia costanera islandesa va interceptar el Bandero i el va conduir a Reykjavík. La tripulació va ser retinguda i posteriorment es van comunicar mesures d'expulsió i prohibicions de reentrada.

Marco Antonio Martínez Esteban era un oficial del vaixell. Amb una llarga trajectòria en rescat marítim humanitari, explica en aquesta entrevista com va viure la intervenció, el sentit de la campanya, la seva relació amb l'activisme ambiental i les conseqüències personals d'anys de feina a la mar.

Com vas viure el moment en què les forces de seguretat islandeses van interceptar el Bandero?

Pel cap em van passar poques coses, perquè ja estic acostumat a aquest tipus de situacions. Estava més pendent de tranquil·litzar la tripulació que de mi. Els vaig dir: "Ara entrarà la policia, diran hands up, aixequeu les mans. Tranquils, això és Europa." No són les forces de Líbia o de Tunísia. En situacions del nord d'Àfrica he vist milícies disparant a l'aire o investigant el vaixell. Aquí no va ser així. Venien amb helicòpter, armats, semblava el setè de cavalleria, però van ser educats dins del que cap. No van entrar pegant ningú; tothom va aixecar les mans i la cosa va ser controlada.

I les emocions, com van arribar?

Durant l'acció no en tinc gaires: estic concentrat en la feina. Les emocions surten després, quan arribo a casa i passen uns dies. És llavors quan comença a sortir tot i intentes endreçar d'on ve. En el moment hi havia fins i tot una part estranya, com de pel·lícula: "De debò cal fer tot això?" Però volien aturar el vaixell.

En algun sentit, aquesta visibilitat també formava part de l'acció?

Quan lluites pel medi ambient, lluites contra gent que té legalitat per anar a pescar. A l'Antàrtida era el krill; a Islàndia eren les balenes. Tenen permisos. Per això has de fer molt de soroll mediàtic si vols intentar canviar una llei. En aquest sentit, com més helicòpters i com més aparat policial, més repercussió té. No és que busquem que ens detinguin: ens interessa fer soroll mediàtic i sortir per potes, que no ens tinguin retinguts. Ara jo estic desembarcat, amb una ordre de deportació de dos anys, sota investigació criminal i amb el vaixell aturat. I això costa molts diners, sobretot en advocats.

Què va passar després de la intercepció?

Presó, pròpiament, no n'hi va haver. Érem unes vint-i-dues persones al vaixell i ens van tenir a bord, amb la policia dins. Van incautar el vaixell i van posar cadascú al seu camarot; tenies un agent controlant-te les vint-i- quatre hores. En algunes situacions, especialment per a companyes, això era incòmode. Els agents controlaven les portes i havies de demanar permís per a tot. Durant uns dies, el vaixell va ser com una presó.

Vau saber de què se us acusava?

No de manera clara. Es van quedar els telèfons, el llibre de navegació, l'ordinador del vaixell i altres dispositius. Em van deportar amb una investigació oberta, però sense que m'expliquessin amb precisió de què m'acusaven. També vaig sentir que hi havia irregularitats: per exemple, em deien que si donava el PIN del telèfon em deixarien trucar la família per dir que m'havien detingut. Jo vaig demanar declarar amb traductor de català. Era una forma també de reivindicar que no tot és simplement "espanyol".

Quin suport vas rebre?

El cònsol honorari i l'ambaixada —que està a Noruega— es van implicar i van venir a visitar-me. A nivell de societat civil, la resposta de la gent del meu poble i del meu entorn va ser molt bonica. L'alcalde, el Casal Popular El Polvorí, els companys de la zona SAR i molta altra gent van fer difusió. Quan vaig tornar, anar al bar i sentir "què, ja t'han deixat anar?" feia gràcia. Em vaig adonar que tenia molta més gent darrere de la que em pensava. Jo no em veig com cap heroi; no és la meva manera d'entendre les coses. Però va ser molt emocionant.

Parlem de la caça de balenes. És una activitat rendible?

No és rendible matar balenes. La carn de balena no té una gran sortida; tot es vincula sobretot al Japó. Hi ha restaurants per a turistes on se'n pot trobar, però no és que vagis al supermercat d'Islàndia i vegis la gent comprant carn de balena. Aquest home, el propietari de l'empresa, ara ha parlat de fer pastilles de ferro amb carn de balena per enviar-les a l'Àfrica. Per mi, això no té sortida. És un multimilionari i la pesca de balenes li ve de tradició familiar. No hi ha un mercat real que ho justifiqui.

També assenyales el problema de la contaminació.

Sí. Si ja parlem de contaminació i mercuri en tonyines, imagina't una balena: és molt més gran, viu més temps i acumula més contaminació marina. I, a sobre, el rorqual comú és una espècie que necessita protecció. El que no pot ser és que hi hagi una moratòria internacional sobre la caça comercial de balenes i que països com Islàndia, el Japó o Noruega continuïn permetent aquestes captures.

Quin paper té Hvalur hf.?

Hvalur és l'empresa que té la llicència a Islàndia. És una empresa molt vinculada al seu propietari i a una tradició familiar. Ell té una quota per capturar balenes; aquest any, 150 rorquals comuns. És una animalada. Ho comparo, salvant les distàncies, amb el negoci de la tonyina vermella: hi ha poques empreses amb permisos i quotes que concentren una activitat molt específica. Però una llicència no vol dir que no es pugui discutir políticament o èticament una activitat.

Per què creus que l'activisme és necessari en aquest cas?

Perquè no hi ha una mena de policia internacional que aturi aquestes pràctiques de manera automàtica. Si després fas activisme, acabes deportat, amb investigacions i amb peticions de presó per a responsables del vaixell. Nosaltres fèiem accions no violentes. Vam entrar a les seves aigües i vam fer que el balener marxés cap a port. El seguíem mantenint distància; la idea no era fer mal a ningú. Després poden acusar-te del que vulguin, però la nostra línia roja són les persones, tant la tripulació pròpia com la de l'altre vaixell.

Dius sovint que "tot és política". Què significa?

Tot és política. Jo crec que és la base de les relacions humanes. Pot ser una política individualista o cooperativista; pot donar importància a una cosa o a una altra. Però decidir com ens movem al mar, com tractem els animals, com gestionem els recursos i què fem quan veiem una injustícia són decisions polítiques. Ara mateix, tu i jo, parlant d'això, també estem fent política. L'activisme ja és política per si mateix.

Quina relació tens amb Paul Watson i amb Sea Shepherd?

Paul Watson va fundar Sea Shepherd. Quan va considerar que l'organització havia deixat de fer accions radicals no violentes, va decidir continuar pel seu compte, amb la Captain Paul Watson Foundation. Segons la seva manera de veure-ho, Sea Shepherd s'havia convertit en una marca comercial, com Greenpeace, i això ell no ho accepta. Per això és important distingir entre Sea Shepherd i el projecte amb què treballa actualment.

Com t'ha influït la seva manera d'entendre el món?

El biocentrisme és entendre que totes les espècies són igual d'importants. No posar només l'ésser humà al centre, sinó la vida en conjunt. Abans jo tenia una mirada més antropocèntrica, però, des que he conegut aquesta manera d'entendre el món, he anat evolucionant cap al biocentrisme. Ara sí que em sento biocentrista. Tot el que he après aquest any fent accions amb Paul Watson m'ha canviat la manera de pensar i d'entendre el món.

Com vas arribar a l'activisme ambiental després de tants anys de rescat?

Una mica per la vida, per casualitat. No he estat només a Open Arms o a l'Aita Mari: he navegat, amb diferents responsabilitats, amb Lifeline, ResQ People, Louise Michel, Mediterranea i altres projectes. L'any 2025 va ser molt dur. Es va perdre la bandera d'un vaixell, em vaig quedar sense feina i venia de mesos de rescats molt bèsties. Em trobava molt malament emocionalment. També havia mort el meu amic Vicenç, un activista que per a mi era un heroi de veritat.

I com es va concretar el pas cap a la missió de l'Antàrtida?

Una oficial amb qui havia treballat em va trucar des d'Austràlia. Em va explicar que estaven en un vaixell d'activisme ambiental i que anaven cap a l'Antàrtida per fer una missió relacionada amb la pesca de krill, que és la base alimentària de moltes balenes. Jo no coneixia aquella lluita. Em va dir: "Lluitem contra el sistema." I jo vaig respondre: "Vale, m'hi apunto." De sobte era a Austràlia. Vam travessar el Pacífic, vam passar per les Malvines, el pas de Drake, l'estret de Magallanes, Xile... Van ser travessies llargues, tempestes, huracans i una aventura molt intensa també com a capità.

Què va passar amb aquella campanya antàrtica?

Vam fer molt de soroll a escala mundial. Ens vam enfrontar a vaixells vinculats a la pesca del krill, sempre des de l'acció directa no violenta. Vam aconseguir que no poguessin pescar amb nosaltres al darrere perquè no ho consideraven segur. Després ens van presentar com a pirates o ecoterroristes. També hi va haver problemes amb ports i banderes: Xile, Argentina, Uruguai i les Malvines ens van posar dificultats, i vam acabar arribant al Brasil. Saint Kitts and Nevis ens va retirar la bandera, i després vam haver de tramitar-ne una altra, panamenya, amb la qual vam anar a Islàndia. En dos anys, dues banderes i una deportació: a nivell personal, no em puc queixar de vivències.

Com t'ha afectat tot això emocionalment?

Després de la deportació vaig estar uns quinze dies més o menys bé, però he tornat a tractament psicològic. M'agradaria tornar a rescatar o tornar a fer coses, però ara mateix no em plantejo res. És estrès posttraumàtic. Després de vuit anys i mig de rescat, i de moltes situacions amb gent que mor, persones agonitzant, cadàvers i una pressió constant, el cos passa factura. Hi ha gent de l'activisme marí que pateix coses semblants, encara que les experiències siguin diferents.

D'on surt aquesta vocació de servei?

Des de sempre he tingut el sentiment, la idea i la necessitat de deixar un món millor del que m'he trobat. Això és el que m'ha portat a l'activisme.

Notes de context i contrast

Les notes següents no pretenen qüestionar el testimoni de Marco Antonio Martínez Esteban ni la seva experiència directa a bord. Serveixen per oferir al lector el marc institucional, jurídic i científic que acompanya els temes tractats a l'entrevista. En qüestions controvertides, diferents actors —administracions, organitzacions ecologistes, mitjans i equips jurídics— poden utilitzar interpretacions o terminologies diferents.

Moratòria internacional i posició d'Islàndia: Marco fa referència a una prohibició internacional de la caça comercial de balenes. La Comissió Balenera Internacional manté una moratòria sobre la caça comercial. Al mateix temps, Islàndia defensa la seva activitat a partir de la reserva que va presentar en reincorporar-se a la Comissió el 2002. Organitzacions ecologistes i diversos governs qüestionen aquesta base; per això és més precís entendre-ho com un assumpte de forta controvèrsia jurídica i política internacional.

Països que mantenen caça comercial: En la conversa apareixen principalment Islàndia i el Japó. Per completar el context, les fonts internacionals també inclouen Noruega entre els països que mantenen caça comercial de balenes.

Paul Watson i França: La conversa fa referència a la situació de Paul Watson a França. Informacions publicades al setembre de 2026 indiquen que la seva sol·licitud d'asil va ser denegada per l'organisme francès competent. La seva situació jurídica internacional ha estat canviant i complexa, vinculada també a procediments impulsats pel Japó.

Fonts de context

01 Associated Press, informació sobre la intervenció de la guàrdia costanera islandesa al Bandero (1 d'agost de 2026).

02 Mongabay, informació sobre l'expulsió de la tripulació després de la intervenció contra la caça de balenes (11 d'agost de 2026).

03 Captain Paul Watson Foundation, comunicat sobre l'Operació 86 i la detenció del Bandero (2 d'agost de 2026).

04 International Whaling Commission, informació sobre Islàndia i la caça comercial de balenes.

05 IFAW, comunicats sobre la represa de la caça islandesa i les quotes de 2026.

06 Icelandic Police, informació sobre mesures d'expulsió i prohibició de reentrada.

07 France 24, informació sobre la situació de la sol·licitud d'asil de Paul Watson a França (23 de setembre de 2026).